

Länsstyrelsen
GOTLANDS LÄN

Unni Karlsson
Enheten för samhälle och kulturmiljö
010-2239363

YTTRANDE

Datum
2018-09-17

1(4)

Dnr
405-2050-2018

Näringsdepartementet
n.remissvar@regeringskansliet.se
103 33 Stockholm

Remiss om betänkandet Ett gemensamt bostadsförsörjningsansvar (SOU 2018:35)

Er beteckning: N2018/02915/BB

Bakgrund och beskrivning av ärendet

Länsstyrelsen i Gotlands län har beretts möjlighet att yttra sig om betänkandet Ett gemensamt bostadsförsörjningsansvar (SOU 2018:35).

Regeringen beslutade den 9 februari 2017 att bemyndiga statsrådet Peter Eriksson att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda hur statliga bedömningar av bostadsbyggnadsbehovet ska påverka kommunal planering. Regeringen beslutade samtidigt om direktiv för utredningen (dir. 2017:12). Slutbetänkandet Ett gemensamt bostadsförsörjningsansvar (SOU 2018:35) lämnades till regeringen i maj 2018.

Länsstyrelsens övergripande synpunkter

Länsstyrelsen avstyrker stora delar av betänkandets förslag till ny lagstiftning och därmed efterföljande förslag till förändrade uppdrag till kommunerna, regionerna och länsstyrelserna. Länsstyrelsen är även kritisk till betänkandets val av avtalslösning.

Länsstyrelsen delar dock betänkandets analys av dagens situation och ställer sig bakom betänkandets förslag till att aktörerna behöver en gemensam problembeskrivning över bostadsbristen samt att statliga och kommunala insatser samordnas. Länsstyrelsen ställer sig även bakom betänkandets förslag till Boverkets utvidgade uppdrag.

Länsstyrelsens sammantagna bedömning

Dagens situation

Utredningen beskriver problem på bostadsmarknaden där många hushåll har svårt att kunna tillgodose sina behov. Bl.a. synliggör betänkandet skillnaderna mellan bostadsförsörjning och markanvändningsplanering. Detta överensstämmer med länsstyrelsernas slutsatser och iakttagelser i slutrapporten från Inträdesuppdraget ”Bostadsförsörjning är mer än bostadsbyggande” samt Länsstyrelsens årliga bostadsmarkandsanalys.

Gemensam problembeskrivning

Länsstyrelsen delar betänkandets analys av att det behövs en gemensam problembeskrivning/lägesbild hos bostadsmarknadens aktörer men anser att det finns potential att ta fram detta inom nuvarande lagstiftning och arbetsformer. Exempelvis är det möjligt att lägga en tydlig förväntan på kommunerna kring vilka problem de ska lösa inom ramen för befintliga arbetsformer och verktyg.

Samordning av statliga och kommunala insatser

Länsstyrelsen avstyrker att samordningen flyttas från länsstyrelsen till regionerna. Länsstyrelsen anser att det går att utveckla dialogen i länen genom justering av nuvarande lagstiftning. Det finns exempelvis möjlighet att utveckla samrådet kring kommunala riktlinjer för bostadsförsörjning till en dialog mellan kommunen, regionen och länsstyrelsen. Regeringen har även möjligheter att ge länsstyrelsen nya uppdrag i linje med betänkandet förslag inom ramen för regleringsbrev eller förändring av nuvarande lagstiftning. Länsstyrelsen anser dock att nuvarande lagstiftning med fördel kan förtydligas, både vad som ska ingå i t.ex. riktlinjer, men också ge andra aktörer, exempelvis länsstyrelsen, en tydligare roll, i likhet med ÖP frågor där länsstyrelsens granskningsyttrande idag bifogas till översiktsplanen.

För Gotlands län bestående av en ensam kommun där det regionala utvecklingsansvaret och det kommunala uppdraget slagits samman skapas särskilda förutsättningar. Då fördelningen av uppdrag inte kan delas tydligt inom Region Gotland som kommun och region ser Länsstyrelsen det som olämpligt att regionen ges samordningsansvaret. Detta skulle i praktiken innebära att Region Gotland ska samordna sig själva, ett ansvar som naturligtvis redan finns.

Länsstyrelsen vill även framhålla att länsstyrelserna har det särskilda ansvaret att bevaka statliga intressen. Detta innebär att länsstyrelserna har särskild kompetens i fråga om intresseavvägningar kopplat till bostadsförsörjning. Länsstyrelsernas objektiva roll skiljer sig även från regionernas och kommunernas roller varför Länsstyrelsen ser det som viktigt att det statliga ansvaret för samordning kvarstår.

Boverkets utvidgade uppdrag

Länsstyrelsen tillstyrker det utökade uppdraget till Boverket att bedöma behovet av bostäder på nationell och länsnivå i stort då det är välkommet att ökad kunskap om bostadsmarknadens funktion och möjlighet att tillgodose invånarnas behov tas fram. Boverkets uppdrag att definiera bostadsbristen är dock komplext och det finns en uppenbar risk att modellen inte blir enkelt tillämpbar för kommunerna när de ska göra sina bedömningar av lokala behov. Övergripande bedömningar baserade på olika modeller kan inte göra anspråk på att vara den enda bilden av bostadsmarknaden men att de är viktiga underlag för att ur ett bredare perspektiv bedöma behoven av bostäder på lokal nivå. Bedömningarnas innehåll och användbarhet på kommunal nivå bör därför omprövas fortlöpande.

För Gotlands län som endast omfattar en kommun uppstår även särskilda förutsättningar. Boverkets bedömningar för länet kommer därmed att omfatta behovet på kommunnivå. Det är dock svårt att förutse hur tillämpbar modellen kan komma att bli för kommunen i bedömningen av lokala behov.

Länsstyrelsen kan av betänkandet inte utläsa om nuvarande bostadsmarknadsenkät (BME) kommer att finnas kvar vid förändrade uppdrag. Länsstyrelsen förutsätter att BME finns kvar och utvecklas. Den är ett viktigt verktyg som ger direktbilden av kommunernas bedömningar och arbete.

Ny lag för bostadsförsörjningen

Länsstyrelsen avstyrker betänkandets förslag till ny lagstiftning och därmed efterföljande förslag till förändrade uppdrag kommunerna, regionerna och länsstyrelserna. Länsstyrelsen anser att förslaget till ny bostadsförsörjningslag inte är ändamålsenligt utformad utifrån de problem som betänkandet har identifierat på bostadsmarknaden - att leda till bättre möjligheter att få en bostad för dem som av olika skäl har det svårt på bostadsmarknaden.

Länsstyrelsen är också mycket tveksam till den nya lagens förskjutning av det kommunala ansvaret från *”skapa förutsättningar för alla i kommunen ska leva i goda bostäder”* till att fokusera på insatser för *”hushåll som inte utan samhällets stöd kommer att lösa sina bostadsbehov”*.

Betänkandet föreslår en ny lagstiftning som reglerar formerna för dialog mellan aktörerna. Med hänsyn till att samtliga kommuner, regioner och länsstyrelser har olika förutsättningar ser Länsstyrelsen hellre att lagstiftningen och den statliga bostadspolitiken sätter upp mål för vad man ska uppnå i arbetet med bostadsförsörjningsfrågorna. Länsstyrelsen ser stora möjligheter att utveckla nuvarande lagstiftning i syfte tydliggöra vad som ska uppnås med bostadsförsörjningsarbetet, så att arbetet leder till verksamhetsnytta. Här krävs även hänsyn till att resurser för bostadsförsörjningsarbetet varierar starkt mellan olika kommuner och länsstyrelser.

Länsstyrelsen avstyrker betänkandets förslag till förändrade uppdrag för kommunerna. Länsstyrelsen delar inte betänkandets slutsats att det saknas skäl för kommunerna att fortsätta att ta fram riktlinjer för bostadsförsörjning.

Länsstyrelsen anser att framtagandet av riktlinjer har betytt mycket för samarbetet inom kommunen. De har kommit att fungera som en plattform för kommunens bostadsförsörjningsarbete. Dagens riktlinjer för bostadsförsörjning föreslås begränsas till innehåll och omfattning och fokuseras på att kvantifiera behov av nya bostäder och antal hushåll som behöver samhällets stöd för att lösa sina behov. Dagens riktlinjer har i många fall haft en bredare utgångspunkt även om de, såsom påpekas i betänkandet, ibland saknat tydliga beskrivningar av insatser och handlingsplaner utifrån de mål som formulerats. Utifrån kommunernas mycket skilda förutsättningar och resurser är det också tveksamt att förvänta sig fullständigt likartade sätt att arbeta med uppgiften. Resurser och behov av att

fortlöpande göra den här typen av bedömningar varierar starkt mellan olika kommuner.

Länsstyrelsen avstyrker betänkandets förslag att regionerna får i uppdrag att ta fram regionala analyser. Länsstyrelsen anser att staten därmed frångår sig möjlighet att hålla en samlad statlig bostadspolitik genom att flytta uppgiften från länsstyrelsen till regionen. Den regionala bostadsmarknadsanalysen som länsstyrelsen tagit fram är ett viktigt objektivet verktyg för att skapa den nationella bilden av bostadsmarknaden som Boverket årligen presenterar. Länsstyrelserna anser att dagens regionala bostadsmarknadsanalyser fungerar som en plattform för den regionala dialogen. Härvid fungerar analysen som en utgångspunkt för den regionala arenan mellan region, länets kommuner och länsstyrelsen även om dialogen kring analysen och bostadsmarknaden som helhet kan utvecklas vidare. Detta kan även kopplas samman med den rådgivande rollen som länsstyrelsen innehar och som kontinuerligt behöver utvecklas. Här krävs även hänsyn till att resurser för bostadsförsörjningsarbetet varierar starkt mellan olika länsstyrelser.

Avtalslösning

Länsstyrelsernas roll föreslås utökas kring medfinansiering av insatser via skrivande av avtal. Förslagen kring denna uppgift saknar riktlinjer och styrning för vilka typer av insatser som är tänkt att genomföras eller ekonomisk omfattning av satsningen. Det är därför svårt för Länsstyrelsen att egentligen ta ställning till förslaget.

Om syftet är att skapa insatser som påverkar invånarnas möjlighet att tillgodose behoven är insatserna inte lämpliga att bedriva som kortsiktiga projekt med begränsad räckvidd. När budgeten samt inriktningen för vilka insatser som ska prioriteras ändras årligen skapas litet utrymme för att genomföra fleråriga insatser, något som med tanke på att det berör strukturella frågor, är nödvändigt. Betänkandet föreslår att bedömningar av insatser m.m. ska göras av såväl kommuner som länsstyrelserna, Boverket och ytterst Regeringen. Detta riskerar att skapa oklarheter om den långsiktiga prioriteringen av vilka insatser som bör genomföras. Samtidigt kvarstår att kommunerna har det yttersta ansvaret för att formulera behov av och genomföra insatser.

Beslutande

Beslutet har fattats av landshövding Cecilia Schelin Seidegård med samhällsplanerare Unni Karlsson som föredragande. Ärendet har även föredragits för Länsstyrelsens ledningsgrupp.

Cecilia Schelin Seidegård
Landshövding

Unni Karlsson
Samhällsplanerare